

[Ingerlise Koefoed]

sig, som er de allervigtigste forudsætninger for et folkeligt kulturliv og for, at kunstpolitikken og kulturformidlingspolitikken kan få betydning for andre end de få kunstnere, der har glæde af den, og de kulturformidlere, der lever af den.

Det er nemlig helt rigtig, hvad der står i de første linjer af kulturministerens redegørelse, at kultur ikke lever i et tomrum, at den er en vigtig del af samfundspolitikken, og at dens vilkår bestemmes af den udvikling, der er i samfundet. Spørgsmålet er så bare, hvem der bestemmer samfundets udvikling, hvilke kræfter og hvilken struktur der er bærende.

Sådan som det ser ud i dag, fremmer man ikke den enkeltes fornemmelse af at have betydning, og det er temmelig fatalt for det kulturelle liv, for kun mennesker, som er bevidst om deres egen situation, som har tillid til sig selv og tror på mulighederne for en bedre tilværelse, kun de mennesker er for alvor i stand til at tage kampen op imod undertrykkelse og udbytning.

Kulturkampen, kampen for en friere og bedre tilværelse uden undertrykkelse, kan kun kæmpes i fællesskab. Men vi ser fællesskabet svinde, opsplitningen mellem fritid og arbejde øges, opsplitningen mellem dem, der har arbejde, og alle de andre bliver stærkere. Det specialiserede arbejde med dets ensformighed og tempoopskruning fremmer isolationen, og den måde, som arbejdslivet er organiseret på, fremmer fornemmelsen af manglende indflydelse og betydning.

Dertil kommer trætheden, angsten for at miste det arbejde, der i sig selv ikke er så meget værd, dobbeltarbejdet for småbørnsforældre, især småbørnsmødre, fremtidsangsten og angsten for krig. Alt dette er sammen med livet i de små, lukkede lejligheder eller huse med fjernsynsskærmen kværnende med til at gøre mange mennesker til ganske lette ofre for manipulation, bl. a. den manipulation, der ligger i de fleste af de kommercielt skabte tilbud om underholdning, adspredelse, lyserøde drømme og falsk behovstilfredsstillelse.

Vi har jo allerede i dag hørt, at mennesker skal have det, som de vil have, og at altså f.eks. ugeblade er det, de skal have, for dem køber og læser de fleste jo. Vi skal ikke komme her og være formynderiske på befolkningens vegne, bliver det sagt. Det er jeg sådan set enig i, men min opfattelse af, hvad men-

neskene, hvad vi vil have, er nok noget afvigende fra en del andres. Jeg er overbevist om, at de fleste af de kommercielt fremstillede adspredelsesmidler er alt andet end det, mennesker virkelig ønsker, at de er erstatning for rigtigt liv, og at det er en erstatning, som hviler på klart forudberegnete virkninger. En væsentlig side af den kommercielle bevidsthedsindustri er, at den tager udgangspunkt i nogle ægte behov, f.eks. behov for fællesskab og tryghed, og forskyder dem til kunstige behov, f.eks. for ting, som så tilfredsstilles på en måde, så behovene stadig væk holdes i live. Sådan virker meget af reklameindustrien og meget af ugeblads-, romanblads-, popkultur- og dåsemusikindustrien. Derfor er og bliver den kommercielle bevidsthedsindustri en af hovedfjenderne for dem, der tror, at kulturpolitik og bevidsthedsskabelse har noget med hinanden at gøre, og som ønsker at være med til at fremme bevidstheden om eget værd og egne kræfter.

Vi kan ikke i det eksisterende samfund slå den kommercielle kulturindustri tilbage, men vi kan forlange, at der skabes og opretholdes et alternativ, og vi kan arbejde på at ændre samfundet, sådan at mennesker selv arbejder med på alternativerne og efterhånden afviser at lade sig spise af med, hvad der laves af multinationale bevidsthedsmagere.

Kulturministeren siger et sted i redegørelsen, at uden vore teatre, orkestre, museer og biblioteker ville vi ikke have haft noget levende kulturliv i dag. Selv om jeg går ind for at bevare og udbygge disse ting, vil jeg vove at påstå, at vi ville have haft et levende kulturliv også uden dem, et anderledes kulturliv måske, men man kan umuligt forestille sig et samfund uden teater, litteratur og kunst. Der var da også en Njals Saga, før vi fik kunsthåndbogen, og der var hulemalerier før museerne.

Det ville nok være rigtigere at sige, at uden et folkeligt kulturliv havde vi næppe haft støtten til teatrene, til museerne, til orkestrene og til bibliotekerne. Og uden et folkeligt kulturliv bliver vi næppe ved med at kunne skaffe penge til dem. Alle disse ting kan nemlig betragtes som tilskud til det folkelige kulturliv; det kan være næring, men det kan ikke være rødder. Det er den enkelte mands og kvindes, det enkeltes barns muligheder for selv at tegne, male, synge, fortælle historier, lege og lytte, der er forudsætningen